

overiť metódami konkrétnej špeciálnej vedy, problém sa zásadne dostáva mimo kompetencie filozofa a stáva sa problémom špeciálnej vedy. Práve tak odpadávajú a odpadávajú naďalej jednotlivé problémy a celé odvetvia špeciálnych vied od voľakedy spoločného pňa filozofie... Tak smiešne, ako sú pokusy určitých existencializujúcich filozofov, ktorí zakazujú filozofii zaoberať sa problematikou patriacou z druhej strany do rámca konkrétnych vied o prírode (čo by viedlo v konečnom dôsledku k vylúčeniu ontologickej a gnozeologickej problematiky), smiešne sú tiež pokusy tých filozofov, čo by chceli pod vplyvom novopozitivismu dostať za hranice filozofie celú tradičnú problematiku etiky, ako aj sprevádzajúce ju problémy indivídua a jeho osudu.“

Vďaka takémuto obsahu a zameraniu článok A. Schaffa je nielen kritikou nebezpečných idealistických názorov, ale i príspevkom k odstráneniu nejasností, pokiaľ ide o predmet filozofie. (ak)

● O POKROKOVÝCH TRADÍCIÁCH ANTIKY. Inštitút Nemeckej akadémie vied pre grécko-rímsky starovek začal vydávať sériu menších populárnych prác týkajúcich sa pokrokových tradícií antického staroveku s nadpisom *Lebendiges Altertum (Živý starovek)*. Tieto práce sú určené čo najširšej verejnosti. Prvý zväzok tejto edície — G. M. Hartmann *Der Materialismus in der Philosophie der griechisch-römischen Antike (Materializmus vo filozofii grécko-rímskej antiky)*, Akademie Verlag, Berlín 1959, strán 49 — je venovaný pokrokovému odkazu antického materializmu.

Hartmannova práca nemá nijaké väčšie nedostatky. No niekde i pri tejto populárnej forme by sa žiadalo trochu viac. Nie je možné napr. tak jednoznačne zaradiť eleatov k materialistom, ako zasa na druhej stránke nepoukázať na niektoré nedôslednosti napr. Empedoklovho materializmu. Sotva asi bude mať nejaký úžitok nezaväznený človek z jednoduchej konštatovania, že Aristoteles podrobil kritike Platonovo učenie o ideách, keď sa mu o tomto učení takmer nič nepovedalo. Tým aj V. kapitola so sľubným nadpisom *Materializmus vo boji s idealizmom* vyznieva takmer naprázdno, pretože podstata gréckeho idealizmu, predovšetkým Platonovoho, nie je vysvetlená. Na druhej strane však treba vyzdvihnúť tú skutočnosť, že autor na mnohých miestach osobitne poukazuje na určité vzťahy, ako aj na pod-

statné rozdiely medzi antickým a dialektickým materializmom. Že konečne autor dobre pozná názory klasikov marxizmu-leninizmu na antickú filozofiu a hodne z nich ťaží pri svojom výklade, svedčí ne jeden citát z nich.

Hartmannova knižička aj napriek týmto menším nedostatkom iste splní svoje poslanie podať z marxistického hľadiska stručný populárny prehľad antického materializmu, jedného z najväčších odkazov antickej kultúry európskemu ľudstvu. J. Šp.

● NOVODOBÉ PROBLÉMY SČÍTANIA OBYVATELSTVA. Autori publikácie (Fajfr, Jureček, Ullmann, *Sčítání lidu, domů a bytů*, Státní úřad statistický, Praha 1960, 202 strán), vydané v súvislosti s uskutočnením sčítania ľudu, domov a bytov v marci 1961, zapodieávajú sa celým radom praktických i teoretických otázok, spojených s touto významnou akciou. V popredí ich záujmu je najmä nastolenie novej koncepcie sčítania, ktorá predpokladá získať faktový materiál umožňujúci štúdium životnej a kultúrnej úrovne obyvateľstva. Aj v socialistických krajinách si sčítanie ľudu zachováva cieľ zistiť k určitému časovému termínu základné demografické charakteristiky o každej osobe tvoriacej obyvateľstvo štátu. No okrem toho musí sčítanie zabezpečiť vyčíslenie i ďalších potrebných údajov a dáť a ich spracovanie tak, aby sa stalo základným zdrojom informácií o tom, ako ľudia žijú, ako sa mení spôsob ich života pod vplyvom ekonomického a technického rozvoja i pod. Ak bol prv hlavným predmetom sčítania obyvateľstva človek ako výrobca, ako pracovná sila, dostáva sa do popredia pri novších sčítaniach človek ako spotrebiteľ a užívateľ toho, čo národné hospodárstvo pre neho vytvorilo.

Zabralo by veľa miesta, keby sme z množstva nadhodených problémov chceli čo i len v hlavných črtách vyznačiť dôležitejšie myšlienky jednotlivých častí práce. Globálne vzaté rozoberajú autori v tomto diele nasledovné okruhy otázok: Vznik moderného sčítania ľudu a jeho vývin na území nášho štátu; funkcia sčítania ľudu, najmä v socialistických štátoch; obyvateľstvo, jeho regionálne rozmiestnenie, zloženie podľa pohlavia, veku a rodinného stavu, kultúrny stav obyvateľstva; ekonomické charakteristiky a klasifikácia obyvateľstva, jeho triedenie podľa účasti v spoločenskej práci, podľa povolania, zdroja obživy a triednej príslušnosti; fertilita žien a význam jej zisťova-